493436

CENZURAT.

המבשר טוב

איין מאנאטס-בלאטט וועגען עניני האמונה און מאראל.

„מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום, מבשר טוב ומשמיע ישועה...
(ישעיה נ״ב, 7).

„ולכו אל-כל-העולם וקראו את הבשורה לכל-הבריאה...
(ברית הרשה: מרק ט״ז 15).

„ווי ליבליך זענען אויף די בערג די פוס פון די מבשרים, וואס גיבן צו הערן וועגן שלום, פרעדיגן גוטס גיבן צו הערן די ישועה...״
(ישעיה נ״ב 7).

„געהט אין דער גאנצער וועלט און זאגט די בשורה אללע קרע־אטור...״
(ברית ההרשה: מרק ט״ז 16).

No. 1—2. -8 ye 192 קישינעוו.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

א ווארט וועגן הארצען.

„עקוב הלב מכל ועגוש הוא, מי ידעגו״ (ירמיה י״ז).

לאסט אמאל ערנסט וועגן אייער הארץ רעדן. די מענשען באהאלטען זעהר דאס הארץ. זעלטען ווער ס'טוהט עפּיס פון דעם הארצען. א גרויסער טייל מענשען קענען גאר ניט די הארצען'ס שטימע. דאס אלטעגליכע לעבען פארשלינגט זיי אין גאנצען. מ'קען וועגען זיי זאגען מיט די ווערטער „ומותר האדם מן הבהמה אין״. ס'איז אזא מין בהמה'ש לעבען: „זאלען מיר עסן און טרינ־קען ווייל מארגען וועלן מיר שטארבן'. די מא־דערנע מענשען און די יוגענד, מעהרערע טייל, א הויץ עס'ן און טרינקען בענוצען נאך פארשידענע מיטעל צו באטויבען דאס הארצען. עפּיס. לויינטר מען, מ'שפּאצירט אויף די גאסען, אדער מ'לויפט אין טעאטער, אדער אין איליאזיאן און דעסגל. אזעלכע זאכען טוט שוין די בהמה ניט. זיי ווילן זיין אויף א עכרער מדרגה ווי די בהמה און אלטען זיך אויך עכיר פון דעם המון העם. זיי רעדען פון צופרידן שטעלען די עסטעטישע גע־פילן און פון אויסבילדונג. אבער לאסט אייער הארץ ערנסט קאנטראלירן וועט איר זעהן און פילן, אז די עסטעטישע געפילן ווערן ניט צו־פרידן מיט דיזע אללע זאכן, וואס מ'טוט. דאס בילד פון יעצטיגער מענשהייט ווייזט ווי די ביל־דונגס-מיטעל האבן געהאלפען. מ'האט נאר מורא דעם אמת זיך זעלבסט מודה צו זיין און, נאך מעהר, אנדערע צו זאגן, ווארן מ'וועט זאגן אויף אזעלכן, וואס רעדט און דענקט א סך וועגן הארץ און נשמה זאכן, אז ער איז פאנאטיש און אונ־טערבליבן, אז ער פארשטייט ניט די קולטור און פראגרעססירט ניט.

ס'איז אויך דא א גרויסע טייל פון רעליגיאזע מענשען, וואס דענקען מיט אויסערליכע רעליגיא־זע פארמען צו באטויבען זייער הארץ. מ'דאווענט און מ'קען ניט דעם גאט, צו וועמען מ'זאגט די תפלות. א סך פון זיי ווייסען גאר ניט אויב גאט הערט זיי און צו דארף זיי גאט ענטפערן אויף

די תפלות. צום ביישפיל אין די ימים נוראים טעג, וואס טוהט זיך אין דיזע טעג? אפילו דער פריי־דענקער געהט אויך אין שול אריין יוצא-זיין, אז אנדערע זאלן אויף אים ניט אנזאגן מיט די פינ־גער. קיינער וועסט ניט און דענקט ניט אויב גאט וויל דאס אלעס, אויב דאס איז דער וועג צו גאט. די „עדלע" יודען, וואס זענען באקאנט מיט דעם תלמוד, וועסן אז דארט איז געשריבן: „פון דעם טאג וואס דאס ביהמק איז חרב גע־ווארן איז א אייזערנע וואנד צווישן ישראל און זייער אוימלישן פאטער"... „מיום שהרב ב"המק נפסק חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים שנא' ואתה קח לך מחבת ברזל ונתת אותה קיר ברזל בינך ובין העיר" (ברכות ל"ג, ב'). *) און אין ישעיה ניט שטעהט דייטליך געשריבן וואס גאט זאגט צום אידישן פאלק: „אייערע זינד האבן אייך אפגעטיילט פון אייער גאט און די חטאים פארבארגן (גאטס) פנים פון צו הערן (התפלות)".— כי עם עונתיכם היו מבדילים בינכם לבין אלהיכם וחטאתיכם הסתירו פנים מכם משמוע". בכל זאת שרייען זיי מיט קול קולות צוזאמען מיט די אנגעלערנטע „שמע קולנו"... מיטן מאל זאגט מען אין די תפלות פון יום-כפור „דער משיח, אונזערע גערעכטיגקייט, האט זיך פון אונז אוועקגעקערט, מיר דערשרעקן און ס'איז קיינער ניט דא, ווער זאל אונז גערעכטמאכן... פנה מנו משיח צדקנו, פלצנו ואין מי לצדקנו"...

דאס הארץ ווערט ניט בעסר פון דעם אלמ'ן.

פאר וואס קומט דאס אלעס פאר אזא לאנגע צייט, פון יאהר צו יאהר? דעם ענטפער געפינען מיר אין ישעיה כ"ט: „דאס פאלק דערנעווינט זיך צו מיר מיט דעם מויל און מיט די ליפפען עהרן זיי מיך, אבער זיין הארץ איז וויט פון מיר". האט איר ווידער אבעווייז ווי מיט ראליגיאן מאסקירט מען דאס הארץ.

א, ווען איר זאלט זעהן אין וועלכן צושטאנד אייער הארץ, דער אדם דפנימי, איז וואלט איר נישט באנוצט די מאדערנע מיטעל אבער אויסערי־ליכע רעליגיאן, וועלכע זענען ניט אימשטאנד צו פארבעסערן דאס מענטשליכע הארץ. אינטער אלע שיינע פראזן וועגען קולטור און פון אויסערליכע מנהגים געפינט זיך דאס פארקרומטע מענשליכע הארץ, פון וועלכן ס'איז געזאגט „עקוב הלב" און דאס הארץ, ווי די לאווע פון א פייער־בארג, בריינגט ארויס פון זעך „שלעכטע מחשבות, נאוף זנות (אנמאראל) רציחה, גנבה, געלדליבע, בעזעס, שווינדל, פרעסעריי, עין־הרע, לעסטערונג, גדלות, נארישקייט..." (ברית הדשה: מרס. ז').

איר אלע, וואס לענען דיזע שורות, ערלויבט אייך צו וואזן דאס מיטל, וואס האט אונז געהאלפן ארויס געהן פון דעם טומעלשן לאבירינט, אין וועלכן מיר זענען געוועהן ווי איר אלע. הערט זיך גאר ערנסט צו צו דער שטימע פון ישוע הנצרי, וועלכער זאגט: „איך בין דער וועג"... — „אנכי הדרך"; „קומט צו מיר אלע וואס זענען מיד און וואס האבן שווערגקייטען אין איך וועל אייך גיבן רוהע..."—„פנו אלי כל־היהעמלים והטעונים ואני אניה לכם" (ברית החדשה: יוחנן, יד'; מתי, יא).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ביי דעם משיח ישוע קען יעדער מענש גע־פינען דעם אמת'ן טעם פון עביגעם לעבן. ער בע־לייכטעט דעם ציעל פון מענשען'ס לעבען און גיבט דאס גליק, וואס מיר דארפן. יעדער מאדערנע מענש קען פאר זיין הארצן בא דעם „שיינסטען פון די מענשען־קינדער" „יפיפית מבני אדם" געפינען אמת'דיגע בעפרידיגונג פאר זיינע עסטעטישע גע-פילן. די עדלע און אויבע אידעאלן פון ישוע הנצרי קענען אויסבילדן אונזער כאראקטער און בענייסטערן מיט א עכערן לעבן. אויך א רעלי־גיאזע מענש, ווער ס'וויל מיט דעם גאנצן הארצן גלויבן, קען אין ישוע הנצרי געפינען דעם, פון וועלכן אונזערע נביאים האבן געזאגט, דעם משיח בן דוד, וועלכער איז א מפגיע צווישן אונז און גאט. מיט זיין שטארבן, אלס א קרבן פאר אונ-זערע זינד, האט ער אוועק גענעמען די שיידע־וואנד צווישן אונז און גאט און ווי ס'איז געשריבן אין ישעיה נ"ג: „מיט זיינע ווינדען קענען מיר געהיילט ווערן" „ובחברתו נרפא לנו."

מיט זיין אויפשטעהן פון די טויטע מאכט ער אונז רעכטפארטיג פאר גאט „בדעתו יצדיק צדיק עבדי לרבים... ולפשעים יפגיע" (ישעיה נג). ער

*) אליין זאגן זיי אין נעילה אז זיי האבן ניט אזוי פיל קרבנות צו ברענגען ווי פיל מאל מ'זינדיגט: „אין קץ לאשי חובותינו ואין מספר לניחוחי אשמותינו".

שאפט אין יעדען מאמין א לב חדש ורוח חדשה. און מיט דעם נייעם הארץ קענען מיר זיך פילן גליקליך און ברענגען א ברכה צו אלע מיטמענשן מקיים זיין „ואהבת לרעך כמוך".

מעג גאט בענשען יעדען פון אייך, אז איר זאלט הערן גאט'ס שטימע וואס זאגט: „זין, גיב מיר דיין הארץ!" „תנה בני לבך לי".

ווען איר וועט מתודה זיין אייערע זינד און אים געבן אייער שלעכט הארץ וועט ער אייך געבן דיזע שיינע מתנה א לב חדש, איר וועט ווערן א בריאה חדשה. ס'וועט ביי אייך מקוים ווערן גאטס ווארט: ירמיה כד' 7.

ל. א.

ש. אווערבאך. **זונען־שיין.** שיר.

1. בענטשען וויל גאטט אללע מענשען מיט זיין פריד,
וויל די בשורה טובה שיקען אויף דעם איד,
ברייטער עפען אויף די פענסטער און די טיהר,
לאז די זון אריין צו דיר.

משוררים:

לאז אריין דעם זונען-שיין,
לאז אריין דעם זונען-שיין,
ברייטער עפען אויף די פענסטער און די טיהר,
לאז די זון אריין צו דיר.

2. שמש-צדקה איז ישוע, אונזער הערר,
האט פאר אונז געליטען אויף גלגלת שווער,
ברייטער עפען אויף די פענסטער און די טיהר,
לאז די זון אריין צו דיר.

3. ווער נאר בלאנזעט אין דער מדבר אין דער נאכט
קען ישוע אים עררעטען מיט זיין מאכט,
ברייטער עפען אויף די פענסטער און די טיהר,
לאז די זון אריין צו דיר.

4. דער איז גליקליך, ווער בעקערט זיך, ווערט גאטס קינד,
דורך די שטראלען פון משיח ריין פון זינד,
ברייטער עפען אויף די פענסטער און די טיהר,
לאז די זון אריין צו דיר.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

דער פאטער שלאפט.

דער פאטער איז מיט זיינע קליינע טאכטער שפאצירן געגאנגען. צווישן די פעלזן האבן זייביידע געזאמעלט וואלדבלימען. נאך א קורצע צייט זענען זיי ארויפגעקומען אויף א גרינעם שפיץ פון א פעלזן־אבהאנג. דער פאטער איז געווארן מיד און האט זיך געלעגט א ביסל אויסצירוהן, אבער דאס קליינע מיידעלע האט ווייטער בלומען געזוכט.

אונטען, ווי דער פעלז איז געוועהן א ביסעל הערפארגעטרעטען, האט דאס מיידעלע דערזעהן א פאר שיינע בלומעלעך. ס'האט זיך אנגעבויגן און די הענד אויסגעשטרעקט די בלומעלעך צו אפצורייסן, אבער ס'האט ניט געקענט דערלאנגען. נאך אמאל האט זי זיך א ביסל מערער געבויגען, אבער ס'איז געוועזן צו ווייט. מיט א שרעקליכעם שריי איז די קליינע פון דעם אבהאנג אראפגעפאלן אין דעם אפגרונד צווישן פעלזן. פון דעם מיידילעם שרעקליכן שריי איז דער פאטער דערוואכט און זעהר גיך אויפגעשפרונגען זיינעם קינד צו העלפען, דאך ס'איז געוועזן צו שפעט. דעם צושמעטערטן, צובליטיגטן גוף פון דעם קינד האט מען אונטן, צווישן די פעלזן געפונען. מיט א פארווינדיגט הארץ האט דער פאטער זיין טויטעם קינד א היים געבראכט און האט זיך אליין בעשולדיגט פאר וואס ער איז געוועזן אזוי אונאויפמערקזאם צו זיינעם קינד, אז דאס איז געוועזן די סיבה פון דעם שרעקליכען טויט פון זיין קינד.

קומט ניט אזוי פאר אין א סך פאמיליעס, ווי די פאטער, מיטער שלאפן זעלבסט אין דער זינד, טהון און רעדען בייז. זיי באמערקן ניט ווי די קינדער נוצן אוים די צייט, ווי זיי זענען געניינגט צו די וועלטליכע בלומען פון פארגניגן און אנדערע זאכן, וואס ציען די קינדער, וועלכע זענען ניט פראקטיש און לעבן און זעהן ניט די סכנה, וואס ס'איז אויף יעדן שריט אין טריט. האפט מאל כאפן זיך די עלטערן אויף, ווען ס'איז שוין צו שפעט, ווען זעהרע קינדער זענען שוין אונגליקליך געווארן.

דארום איר, עלטערן, וואכט אויף פון זינדיגן שלאף באקערט אייך צו גאט פון גאנצען הארצן דורך דער אפענער טיר, דעם משיה. דענצמאלט וועט איר האבן קראפט צו וואכן און אײרע קינדער צו בעוואכן, „כי אם תגדלום במוסר אדנינו ובתוכחתו" — „זיי ערציהון אין דער צוכט און אין דער לערע פון אונזער האר".

(ברית החדשה; אפסיים ו')

ל. א.

דאס עביגע פראבלעם

פון ח. י. איינשפראך

(פארטזעצונג)

V.

וואס פאר א פארטשריט! דאס וואס סע איז געוועזן א קללה, איז נאר א ברכה. פאוואלי שלעפן זיך די עפאכן אין אונזער געשיכטע. אבער מיר האבן גענוג אורזאך מיט וואס זיך צו טרייסטן. מיר זענען איבערצייגט, אז ישראל וועט סוף כל סוף איינזעהן אז ישוע הנצרי איז דער „מעכטיגער גיבראלטער", אקעגן וועמן די כוואליעס סענען גארניט אויפטאן. און וואס מעהר זיי ווארפן זיך אויף דעם פעלז, אלץ שעהנר און מעכטיגער טוט ער אויסזעהן. כאטשי ישראל'ס מאטיוו איז מאנכעס מאל געוועזן א שעדליכער (מיט דעם וואס ער האט געזוכט ישוע צו פארמיאוסן אין די אויגן פון דער וועלט), האט ער דאך גארניט בעצוועקט אהויץ שאדן פאר זיך אליין. און נאך מעהר, בעת ישראל איז געווען פארנומען מיט פערשידענע פלאנען, ווי אזוי צו שאדן דעם „צור ישראל" האט ער ניט בעמערקט אז דער „אבן מאסו הבונים, דער שטיין, וועלכן די בויערם האבן פעראכטעט, היתה לראש פנה, איז געווארן דער ווינקל־שטיין". דאס איז א פאקט מיט וועלכן מען מוז זיך רעכענען. אום זיך צו איבערצייגן אויף ווי ווייט דאס איז אמת, דארף מען ניט מעהר, ווי דורכצובלעטערן עטליכע קאפיטלך פון C. L. Brace's Gesta Christi or A. History of Human Progress און נאכצופאלגן דעם געדאנקן־גאנג אין דער קונסט, וויסענ־

BCU Cluj / Central University Library Cluj

שאפט און ליטעראטור, כען מען באלד זיך איי־בערצייגן, אז דאס נאבעלע, עטהישע און שיינע, האט זיין מקור אין ישוע הנצרי. פון דארטן פליעסט ער ארויס, אמעטום שאפט עס נייעס לעבן, מוטה און האפנונג...

ס'ווערט דערצעהלט פון קיסר יוליאן (361 נ. ק.), אז נאכדעם ווי ער האט געהאט אנגע־ווענדט אלע זיינע כהית, כדי אויסצוראטן די אמונה פון ישוע, האט ער אויף זיין טוידטן בעט אויסגעשריגן די ווערטער „די, גאלילעער, האסט מנצח געווען! דער וואס איז בעקאנט מיט דער געשיכטע פון קיסר יוליאן, כען זעהן אין איהר דעם טראגישן סוף פון א מענשן, וואס האט מלחמה געהאלטן ניט מיט א פראסטן בשר־ודם, נייערט מיט אים, אין וועמנס רשות ס'איז איבערגעגעבן געווארן דאס גליק פון אלע מענשן, אין אלע דורות. לאמיר זיך ניט נארן, ישוע איז טאקי דער זיגער. ער האט זיין פאהן ארייגעטראגן אינ'ם שונא'ס לאגער, און ער וועהעט...

ווען דער גרויסר געלעהרטער מר. טשארלס דארווין האט ארומגערייזט אין די ווייטע אפ־ריקאנישע אינזלן און איז געקומן אין בעריהרונג מיט די פערשידענע עקס־ווילדע שבטים, און זעה־ענדיג די ענדערונג אין זייער לעבן און מנהגים, האט ער געמוזט מודה זיין, אז קיין שום אנדערע קראפט, וואלט אומשטאנד געווען אזוי צו ענדערן דאס לעבען פון ווילדע קאניבאלן ווי דאס האט געטאן ישוע המשיה. א סך געבילדעטע אידן, ווי מיר האבן שוין בעוויזן, בעטראכטן ישוע פאר א זעהר גרויסן מענשן. זיי געבן צו אז ער האט געדארפט פארנעמן א מעהר בכבוד'יגן ארט אין אונזר געשיכטע ווי ער פארנעמט. א טייל חילן איהם דערהויבן, אמווייניגסטן צו דער מדרגה פון א נביא, גלייך אין דערזעלבר רייהע פון א ישעיה, ירמיה, יחזקאל א. ז. וו. אנדערע געהן נאך ווייטר: זיי זאגן, אז ער איז דער „אב הנביאים" און ווען מיר בעטראכטן דאס געיעג פון דעם איינם און דעם אנדערן צד, דעמולט זעהן מיר, אז די צייט איז שוין ניט ווייט, ווען אידן פון אלע שיכטן וועלן אין די ווערטער פון דעם רוימישן הויפטמאן מודה זיין „אכן זה ישוע היה בן אלהים" „מיט רעכט דער ישוע איז גאט'ס זוהן" (מתי כז, 54).

פארטזעצונג קומט.

פערלוירענער זיהן.

א פאטער האט געהאט צוויי זיהן,
דער יונגסטער זאגט צום פאטער זיין:
גיב, טאטע, די ירושה מיין
איך וויל פון דאנעט ציהן.
דעם פאטער מאכט דאס גרויס'ן שמערץ.
דאס הערץ פון זיהן איז הארט ווי שטיין
ער געהט אוועק פון פאטער זיין,
פון זיין באטריבטעם הערץ.
אזוי איז ער געגאנגען ווייט,
ער האט געהאט חברים פיל,
ביים זיסען ויין און קארטענשפיל
פארבראכט האט ער זיין צייט.
דאך האט די שמחה באלד א ענד,
חברים, געלד און זיסער וויין
דאס האט געבראכט נאר ביטערן פיין,
געבונדען פיס און הענד.
וואס כען ער טוהן דער ארמער זיהן?
ער ארוועט פאר א קליינעם שכר,
פון הונגער איז זיין גוף גאנץ דאר.
א, דער פארלוירנער זיהן!
חזרים גיבען אים זיין שפייז,
נאך קען עס אים ניט מאכען זאט,
קיין ענציג רוהיג ארט ער האט,
די מדבר־זון ברענט הייס.
א, יעצט כאפט ער זיך אן ביים קאפ:
אוי, וואס האב איך געטוהן!?
איך בין געווען דעם פאטערס זיהן
און יעצט נאר פיין איך האב.
איך וויל צוריק צום פאטער געהן,
כען מעהר ניט זאן זיין זיהן,
די שווערסטע ארבעט וויל איך טוהן
זיין פנים נאר צו זעהן.
געזאגט, גטטוהן, גיך שטעהט ער אויף,
ער געהט א היים מיט פעסטעם שריט
צום פאטער האט ער נאר די ביט:
„מיין פאטער, נעם מיך אויף!"
דער גוטער פאטער שטעהט און ווארט
זיין בליק האט ער געווענדט אהין,
ווי ער צום לעצט געזעהן זיין זיהן
ער ווארט גערולדיג, ווארט.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

וואס האט זיין שוואכעס אויג דערבליקט ?
מיין זיהן, דארט קומט מיין זיהן,
איך זעה פון ווייט אהיים אים ציהן,
גאט האט אים מיר געשיקט!
ער לויפט מיט זיינע אלטע פיס
די פאטער־הענד ווייט אויסגעשפרייט,
ער האט דערלעבט די גרויסע פרייד
די שעה איז אים צו זיס.
מיט זיין פנים ביז צי ערד
געפאלען איז דאס שלעכטע קינד:
פארגיב, א, פאטער, מיינע זינד
כאטש, איך בין דאס ניט ווערט.
און שוין איז ער אין פאטערס שויס,
פארגיבען, אויסגעמעקט,
די שווערע זינדען צוגעדעקט,
דעם פאטערס ליב איז גרויס!
ער האט געדריקט אים צו זיין הערץ
און האט אים ליבעפאל געקישט,
אים אלע טרערין אבגעווישט
צו פרייד געמאכט זיין שמערץ. —

* * *

מיין ליבער איד! די ביזט דער זיהן
פון גאט דיין פאטער ביזטו ווייט,
פארלוירען אזא לאנגע צייט,
צוריק צו אים מוזט ציהן;
זיינע ארמע האט ער אויסגעשפרייט,
פול ליב ער וואַרט די גאנצע צייט,
ער האט פאר דיר שוין צוגעגרייט
א סעודה, שלום, פרייד.
פארשטאק דיין הערץ ניט, קום שוין היינט,
פארלוירענעס, ארמעס קינד,
ער האט פארגיבען שוין דיין זינד
א קום, קום, ליבער פריינד.

מרים אווערבאך.

ישראל'ס אויפגאבע.

(פון דר. מ. גרען).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

עס איז אין אלגעמיין אנגענומענע טהאטזאכע. און מיר דארפן דא דאפיר קיינע בעווייזע ברייגגן, אז די אידישע ראסע האט פערזארגט די ציוויליזירטע וועלט מיט רעליגיאן און מאראל, גראדע ווי די גריכישע ראסע האט אויסגעארבייט פאר דער וועלט איהר קונסט און פילאזאפיע. עס ווערט אבער דייטליך גענוג ניט פערשטאנען, אז דאס פאלק ישראל האט געהאט א בעשטימטע אויפגאבע און מיסיאן צו ערפילן, און אז דיזע אויפגאבע, אדר שליחות, איז בעשטאנען הויפטזעכליך אין פערשפרייטן אויף דער ערד די וויסענשאפט פון וואהרן גאט און זיין וואָרט.

ישראל'ס אויפגאבע און בעשטימונג פערנעהמן א זעהר בעדייטענדען פלאץ אין די שריפטן פון אלטן בונד (תנ"ך), און דאך, טראטץ דעם וואס די אידן זיינען אזוי גוט בעקאנט מיט דיזע שריפטן, האבן זיי נאך ביז היינטיגן טאג ניט אנגעהויבן צו בעגרייפן דעם ריכטיגן זין, די ריכטיגע בעדייטונג פון זייער אייגענע עקזיסטענץ.

צוויי טויזענד יאהר לאנג האט איין דור נאכ'ן אנדערן פערבראכט זייער גאנצן לעבן אין שטודירן דעם תנ"ך, אהנע אויסצוגעפינען דעם הויפט־צוועק פון דיזער געטליכער ליטעראטור. זיי לערנען די תורה, אבר די אויגן בלייבן בא זיי פערהאנגן ווי מיט א שלייער, און איהר ריכטיגע בעדייטונג וועלכע איז אזוי קלאר און דייטליך צו די, וועמעס אויגן עס זיינען אויפגעעפענט געווארן אינ'ם משיח, בלייבט פון זיי בעהאלטן[1]. זיי לעזן די

1) ,,כמשה אשר נתן מסוה על פניו, ובני ישראל לא יכלו להתבונן אל תכלית תורתו... ועד היום הזה כאשר יקראון דברי הברית הישנה, עוד המסוה ההוא לנגד עיניהם. כי לא יסור בלתי המשיח. הם יהגון בתורת משה והמסוה על לבם עד היום הזה. אך כאשר ישוב ישראל אל האדון אז המסוה יוסר'' — ,,ווי משה וועלכער האט פערהאנגען זיין געזיכט מיט א שלייער, און די קינדער ישראל האבן ניט געקענט דערגרייכן צום תכלית (צום ריכטיגן צוועק און ציעל) פון זיין תורה... און ביז אויף היינטיגן טאג, ווען זיי לעזן די ווערטער פונ'ם אלטן בונד, זייבען זייערע אויגן פערשטעלט ווי מיט א שלייער, וועלכער ווערט בלויז אַרונטער גענומען אינ'ם משיח. זיי לערנען משה'ס תורה, אבר דאס הארץ בלייבט בא זיי פערהאנגן מיט א שלייער ביז אויף היינטיגן טאג. בלויז ווען ישראל וועט זיך אומקעהרן צום הערן, דאן וועט דער שלייער ארונטער גענומן ווערן''.
(ברית החדשה: ב' קורנת ג').

הבטחות און די נבואות איבערן משיח, אבער זיי פערפעהלן צו זעהן, אז די פאלשטענדיגע ערפיל־לונג פון דיזע הבטחות און נבואות איז אבהענגיג פון געוויסע בעדינגונגען, פון געוויסע תנאים, וועל־כע דארפן דורכגעפיהרט ווערן פון זיי זעלבסט.

אום אויסצוגעפינען דעם ריכטיגן זין, די ריכטי־גע בעדייטונג, פון דעם אידען'ס אויפגאבע, מוזן מיר אריינבליקן אין די אלטע שריפטן פון זיין פערגאנגענהייט.

מיר ווערען פערטראגן זייט צוריק אינ'ם גראד־גרויען אלטערטהום און דאס אוראלטע לאנד פון די כשדים וואו מיר בעגעגענען דעם עלטער־פאטער פון אונזער ראסע, דעם פאטריארך אברהם. ער איז דער ערשטער צו וועמען עס קומט דער אויפרוף צו פערלאזן זיין געבורטס־לאנד און זיין פאטערס־הויז („לך־לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", בראשית י"ב, א), און געהן אין לאנד כנען: („ללכת ארצה כנען", י"א: ל"א), דאס לאנד, וואס וועט בעלאנגן צו איהם און צו זיינע קינדער אויף תמיד („לך אתננה ולזרעך עד עולם", י"ג: ט"ו).

„און איך וועל פון דיר מאכן א גרויס פאלק", ווערט עס איהם פערשפראכן, „און וועל דיך בענשען און אין דיר וועלן אלע משפחות פון דער וועלט געבענשט ווערן" („ואעשך לגוי גדול ואברך ונברכו בך כל משפחת האדמה", י"ב: ב—ג). און אלע פעלקער פון דער ערד וועלן געבענשט ווערן אין דיין זאמן, אין דיין ראסע" („והתברכו בזרעך כל גויי הארץ", כ"ב: י"ח), ווערט עס איהם ווידער פערשפראכן, א פערשפרעכען וועלכער איז נאך א מאל צו זיין זיהן יצחק (כ"ו: ד) און צו זיין עניקל יעקב (כ"ח: יד).

פון די אבות, פון אברהם, יצחק און יעקב, האט אלזא געדארפט ארויסקומן א פאלק, א נאציאן, וועמעס אויפגאבע און בעשטימונג עס האט געזאלט זיין, צו זיין א ברכה, א זעגן, צו אלע אנדערע פעלקער פון דער ערד.

ווען די ניט לאנג בעפרייטע קינדער ישראל זיי־נען געשטאנען אונטערן בארג סיני, ווארטענדיג אויף זייער געטליכע קאנסטיטוציאן, די עשרת הדברות, האט די געטליכע שטימע פראקלאמירט צו זיי:

„אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי, והייתם לי סגלה מכל העמים; כי לי כל הארץ" (שמות י"ט: ה). — „אויב איר וועט צוהערן מיין שטימע, און וועט היטן מיין בונד, דאן וועט איר זיין מיין עם סגולה פון אלע פעלקער; ווייל די גאנצע ערד איז מיינע".

„ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (י"ט: ו). — „און איר זאלט צו מיר זיין א מלוכה פון כהנים, און א הייליג פאלק".

מען דארף ניט פערגעסן, אז די גאנצע ערד איז גאט'ס, די וועלט און איהרע איינוואהנער זיינען זיינע („לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה", תהלים כ"ד: א). ער איז גוט צו אלעמען, און זיינע רחמים זיינען איבער אלע זיינע ווערקע („טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו", קמה: ט). אויב ער האט אויסגעצייכענט א געוויס פאלק אלס זיין „עם סגולה", איז עס געווען מיט דער בעדינגונג, אז זיי זאלן צוהערן זיין שטימע און היטן זיין בונד. און עס איז אויך ניט געווען פון זייערטוועגן אליין, דאס זיי זיינען אויסגעוועהלט געווארן פון אלע אנדערע פעלקער, זאנדערן צוליעב דעם, אז זיי, אלס א „ממלכת כהנים וגוי קדוש", אלס א מלוכה פון כהנים און א הייליג פאלק, זאלן מיט דער צייט ווערן די כהנים, די גייסטליכע, די רע־ליגיאנס־לעהרער און מאראל־פרעדיגער פון דער גאנצער וועלט.

אום צו קענען זיין א לעהרער פון אנדערע, מוז מען צוערשט אליין לערנען. און אזוי זעהן מיר, ווי עס הייבט זיך אן די לאנגזאמע ארבייט צו פארבערייטן דיזן פאלק פאר זיין הויכע שטעלע און אויפגאבע. די מעטהאדע פון זייער פארבערייי־טונג שיינט צו זיין א גאנץ לאנגזאמע; עס איז אבער די איינציגע נאטירליכע מעטהאדע, און עס דארף אונז אלזא ניט וואונדערן וואס דער גאט פון דער נאטור געברויכט דיזע מעטהאדע.

ישראל'ס לאגער ווערט פערוואנדעלט אין א גרויסע טהעאלאגישע שולע, אין וועלכער דאס גאנצע פאלק ווערן אריינגענומן אלס שילער.

צוזאמען מיט די גרויסע לעקציאנען, אין וועל־כע זיי ווערן אונטעררריכטעט, ווי ליבע צו גאט און ליבע צום נעכסטען (חבר), משפט, צדקה און חסד, בעקומען זיי פערשידענע דינים און מצוות, וועלכע זיינען בעשטימט בלויז אויף א געוויסער צייט

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(מצוות שהזמן גרמא), אדר וועלכע זיינען אבהענגיג אן א געוויסן ארט (מצוות התלויות בארץ), דינים און מצוות וועלכע זיינען בלויז געוועז נויטהווענדיג אין דער צייט ווען דאס פאלק איז אונטערדריכטעט און פארבערייטעט געווארן אין דער שולע פון דער תורה. נעבן אזעלכע מצוות, צום באשפיעל, ווי „ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מארך" (דברים ו׳: ה) — „דו זאלסט ליבן ה׳ דיין גאט מיט׳ן גאנצן הארצן, מיט דער גאנצער נשמה, און מיט׳ן גאנצן קראפט", און „ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י״ט: י״ח). — „דו זאלסט ליבן דיין נעכסטען ווי זיך זעלבסט", זיינען פארגעשריעבן געווארן פערשיערענע געזעצע און אינסטיטוציאנען וועלכע זיינען נויטהיג פאר׳ן וואהלזיין און איינגעארדענטען לעבן פון א געזעלשאפט. אזוי צום באשפיעל, זיינען די געזעצע וועגן אנהיטן געוויסע טעג אלס ימים טובים, אלס רוהע־טעג; די פערשיערענע ציוויעלע געזעצע (שמות כ״א, כ״ב, כ״ג); די צערעמאניעלע געזעצע פון א משכן אדר א מקדש (שמות כ״ה—ל״א; ויקרא א—ט); די סאניטערע דינים פון כשר און טרפה, פון טומאה און טהרה; איינארדנונגען איבר פאמיליען־לעבן (ויקרא יח), און פיעלע אנדערע.

(פארטזעצונג קומט).

The Mildmay Mission to the Jews

זאאל „ב י ת ־ א ל" (מיעטשאנסקי 26) (str. Wl. Herţ 10)

יעדען דיענסטאג 8 אוהר אבענדס, אויך שבת 4 אוהר נאך מיטטאג — און 6 אוהר אבענדס.

ווערן אפגעהאלטן דרשות און ערקלערונגען אויך געזאנג מיט אקקאמפאנימענט פיססגארמאניום וועגען דער ליעבע גאטטעס.

דער איינגאנג פריי פאר אללע

אין זאאל „ב י ת ־ א ל" איז אויך צו בעקומען חמשים. תנ״כ און אנדערע רעליגיעזע ביכער אויף זשארגאן, לשון קודש, רוסיש, ראמייניש.

אבאנעמענטען פרייז: — יאהרליך 12 לעי. 6 חדשים 6 לעי.

פיר אנדערע שטייט מיט 1 לעי מעהר.

Adresa: Redacţia „Binevestitorul“ Expediţ. N. Tarlev, str. Unirei 26.

Chişinău — Basarabia.

său: D-l Corn H., str. Olteni 55, Bucureşti.

Tip. „Tehnic“, Chişinău.

Redacţia şi Administraţia: Mision. Englez. „Mildmay“, L. Awerbuch

BCU Cluj / Central University Library Cluj

האלהים הוא האהבה — גאט איז די ליבע

The Mildmay Mission to the Jews.

אין זאאל „בית־אל", קישינעוו

(str. Wl. Herț 10) — 26 מיעסטשאנקאיא

דרשות און געזאנג וועגן גאט'ס ליבע

יעדן שבת 4 אזייגער און 6 אזייגער אבענד.

יעדן דינסטאג 8 אזייגער אבענד.

די דרשות ווערן אויך אילוסטרירט מיט ליכט־בילדער.

געזאנג מיט אקקאמפאנימענט פּוססגארמאניום און אנדערע אינסטרומענטן.

איינגאנג פריי פאר יעדן.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DUMNEZEU ESTE IUBIREA

Sala „BETHEL"

str. Vl. Herț 10.

Conferințele și predici Biblico-Evanghelice și cu ilustrațiuni.

Cântări religioase: solo, duet și cor cu acompanim. fisgarmoniei și altor instrumente.

in fiecare Sâmbătă la ora 4 p. m. și la ora 6 seara.

in fiecare Marți la ora 8 seară

Intrarea

liberă și gratisă pentru toți.

БОГЪ ЕСТЬ ЛЮБОВЬ

Залъ „Веѳиль"

Мѣщанская 26 (str. Vl. Herț 10).

Библейско-Евангельскія проповѣди и лекціи

также и съ иллюстраціями.

Религіозное пѣніе,

Соло, дуэты и хоръ съ аккомпаним. фисгарм. и др. инструм.

По Субботамъ въ 4 часа дня и въ 6 час. веч;

По Вторникамъ въ 8 ч. веч.

ВХОДЪ СВОБОДНЫЙ

и безплатный для всѣхъ

די פראגע און ענטפער וועגן פאסטען.

גאט האט געזאגט צו דעם נביא ישעיה (קאפ. 58) וועגן דעם אידישן פאלק (פריי איבער-זעצט): זאלסט ניט אויפערן צו שרייען מיט א אויך קול ווי א שופר און זאג מיין פאלק זייער זינד. זיי זיכן מיך יעדן טאג און ווילן וויס'ן מיינע וועגן, ס'זעהט אוים ווי א פאלק, וואס ס'איז גערעכט און וועלכעס ס'האט ניט פארלאזט זיין גאט. זיי פרייגן מיך וועגן גערעכטיגקייט און גלאך אזוי ווי זיי ווילען זיך דערנעהנטערן צו גאט.

(דאס פאלק פרייגט) .פארוואס פאסטן מיר און דו (גאט) הערסט ניט, מיר פייניקן אונזער נפש און דו ווייסט ניט ?״

(גאט'ס ענטפער) .איר פאסט זיך צו קריגן און צו שלאגן, איר פאסט ניט כדי ס'זאל אין הימעל געהערט ווערן אייער קול. איז דאס דער תענית, וואס איך האב אויסגעקליבן, ווען דער מענש דארף זיך בייגן און נידריג מאכן ? קענט איר אייער פאסטן אנרופן תענית, וועלכן גאט וויל ? דאס הייסט פאסטן וואס איך (גאט) וויל: צישטערט די פעסטע פון שלעכטקייט, די שטריק פון דער יארמא; באפרייעט די, וועלבע איר דריקט און צורייסט די לאסט (יארמא). גיב עסן דעם הונגעריקען און דעם ארימ'ן ברייגג אין דיין שטיב, קלייד אן דעם נאקעטן... דענצמאלט וועל איך (גאט) דיר ענטפערן, ווען דו וועסט מיך רופן, ווען די ווילסט אויף קיינים ניט אויפלעגן שווערינקייטן און רעדן פאלשקייט...״

ווי אזוי פאסט איר ?

וואס זאגט וועגן פאסטן ישוע המשיח ?

אין ווען איהר פאסט, זייט ניט ווי די הייכלער (הנפים) בעטריבט. ווארין זיי מאכן א טרויריג פנים, אז די לייט זאלן זעהן, אז זיי פאסטן. באמת זאג איך אייך זיי האבן זייער שכר אודאי בעקומען. אבער ווען דו פאסט, אזוי זאלב דיין קאפ און וואש דיין פנים: אז דו זאלסט ניט אויסזעהען פאר מענשן אז דו פאסט, נייערט פאר דיין פאטער דער איז אים פערבארגענען; און דיין פאטער דער זעהט אים פערבארגענען וועט דיר עפענטליך גיבען דיין שכר.

(ברית החדשה, מתי, ו׳).

דאס שכרות, וויין, ביר

נעמט אוועק דעם ניכטערן געדאנק, שאדעט דעם לייב, צושטערט די קראפט, צינדט אינטער דאס בלוט

ס'איז גורם { אינוועגדיגע / אויסוועגדיגע / עביגע } ווינדען

דאס שכרות, וויין, ביר

נארט אפ די געפילן, באגנב'עט די טאשן, פירט צום דלות, צולאסטקייט, פארברעכן.
דאס ברייגגט פיל וועטיג דער פרוי און שווער ליידן די קינדער. מ'ווערט נידריגער פון א בהמה און בעזער ווי א חיה, מ'ווערט משוגע.

זעלבסטמערדער איז דער,

ווער טרינקט צו אנדערע לחיים (צום לעבן) און צושטערט, פארניכטעט, זיין אייגען לעבן

ישוע המשיח'ס ווערטער:

„יעדער, וועלכער טהוט א זינד איז א קנעכט פון דער זינד... איר וועט דערקענען דעם א מ ת. און דער א מ ת וועט אייך פריי מאכן... א י ך בין דער וועג, דער א מ ת און דאס לעבן׳...

(ברית החדשה: יוחנן, קאפ. ח;14).

BCU Cluj / Central University Library Cluj